

Szakolczay Lajos

Törékeny fény/2

Szél Ágnes kiállítása a Galéria 12-ben

Amit látunk, az nem más, mint *fényfestés* ecsettel. Igaz, a művek nagy része Botos Péter üvegszobrai ürügyén készült, ellesvén a fényvándorló gesztus természetét, ám avval, hogy a fotóművész a némelykor szigorúan konstruktív látványvilágba be akarta csempészni érzelmi világának megannyi vetületét (a szakralitáshoz való vonzódását, a színek mint benső hangok szeretetét, stb.), az önkifejezői gesztus hatékonysága nőttön-nőtt. A kiteljesedésig.

Az objektív többet lát a látható világnál, pontosabban: a részletek kiválasztásával (benne az önelemző módszer) a totalitás azon mezőt is meg tudja mutatni, amelyek vibráló hatékonyságukban – paradox – többek az egészénél. A masinát természetesen, ez a sajátságosan különleges „ecsetje”, a művész kezeli. Rendte-remtő gesztusában, mert végső soron költészetről van szó, ott az Éden mint világ-nagy mező, mint összeforrasztó akarát csöndje. Minthogy hangja van, fényvel teli hangja a toborzásnak, még csak a képzeletünket sem különösebben megmozgatni, hogy értsük eme *találkozás* örömet.

A színosztás drámaisága, gondoljunk csak a spanyolok vagy Korniss Dezső drámaian sugallatos *vörös-feketéjére*, egy kissé García Lorca *duendéjének* üzenetét is eszünkbe juttatja: a Föld halálsugara a Nap, nehéz légzésével, úgy oltja belénk a az egyszerű éléssel nagyobb *lét* drámáját, hogy szinte megborzongunk. A *Kapu vörössel, feketével* című tábla innen (innen is) meríthette konstruktív mezőinek tömörségét. Nem föltétlen kell ezer évet visszaugranunk, hogy értsük az olasz matematikus, Fibonacci által ihletett kép, vagyis a szép könyörtelenség háromszög-késésének fájdalmasan rendszerező hajlamát. A *Homagge Fibonacci*, amint érzelmi területre viszi az egzakt gondolkodás súlyában sem kicsi szerepét, erre elegánsan világozó példa.

Természetesen a mostani kiállítás, noha itt is a fényrezgés mint törékeny szimbólum a középpontja, különbözik a korábbi arzenál, a „Fénnyel írt lélek-képek” organikus csodáitól. Ott a vibráló természetben, a fák, virágok eldorádójában – végső soron az organikus áradás-ban – az építésre jellemző rajzi gesztusok, a drámai arcélek, szögletek, vonalzóval kiterített síkok leszakadtak. Evvel is megte-remtve a lírai kiáramlás érzelmekatedrálisának legfőbb jellemzőjét, a benső érze-lemtapaszról világformáló erőt kinövesztő gyöngédséget.

Jóllehet az *Ikerkék*, stilizált virágjellegével, valamennyire utal eme organi-kus mámor-ra, az itt szereplő fényfotók érzelmi alapja az építési gondolkodás

rendsugalló tömbje. „Meg-lágyítva”, szétszálazva a fényecset színefestő, ám testet ugyancsak formáló hatásával. A *Hasá-bok narancssal* című, nekem mindenképp Toscanát idéző fotónak súlya van. Mert ebben a szögben, térillúziót keltve, moz-díthatatlan a fénykatedrális. A más szerkezetű *Hasábok narancssal II.* már ezt a súlyt valamennyire oldja.

A *Rétegelt kocka I.* – éneklő zongora? – színbillentyűi a diagonálisokra épített alak-zatok (nyújtott kis téglalapok, szintén nyújtott kis háromszögek) egyen-me-netelésének a hírvivői. Zsúfoltságuk, „szalagrománcuk” ugyan nem teher, nekem mégis a leheletfinom rendezettségű álló téglalapok konstruktív magányban lele-dző, a drámaian elfogyó feketékkel érzelmi hangsúlyváltozásokat jelző átalakulás látványfolyamata tetszik (*Narancs-ék I.-III.*).

Az *Elmozdulás* nyilvesszőinek hatásos, ritka rácsszerkezetével is dinamikát su-galló jelenléte a kozmoszt – röpülő „véglényeivel” – az értelmi nyújtózás terepévé teszi, s a kis-méretű „ékszerképek” között is található olyan szálkásan elegáns mű – lásd a vitrineket –, amelyben a „légi csata” súlyát a fölsvillanó, egymást kereszte-ző, egymással szemben álló fény-csíkok (mindenik, mint egy repülő madár) sza-badságszellője adja. (Velük ellentétben – ugyancsak vitrin – az átlósan megdön-tött színhasábok: vörös-sárga-fekete; narancs-fekete, stb. exkluzív – „világablak”? – jelenlétében is ott a poén.

Szél Ágnes rendíthetetlen sóhaja áttöri az egyre komorabbá váló, a szellemitől az anyagiakig vándorló világ páncélfalát. Abban a szépségben hisz, amelynek – noha a földel és az éggel egyként érintkeznek – emberi tartalma van. Lélekrezdülése olyan sorstükör, amelyben megtekintheti magát – az öröm szülte otthonosságot megízlelni nem szégyen – az úttalan utakat bebarangoló vándor.

A benső lélektárnák föltárásában nem kis szerepet játszik – segítő gesztusa letagad-hatatlan – a bibliai jelképeket, motívumokat az egyetemesség szolgálata-ba állító gondolati-érzelmi éberség. A *Kapu vörössel, feketével* mögött ott Szent-írás igazsága – Krisztus: „Én vagyok a kapu. Aki rajtam keresztül megy be, üdvö-zül” (Jn 10,9). A *Kereszt térben II.* pedig, noha alig látni a korpuszt, Krisztus halál feletti győzelmének a hírével sokkol.